

Азарова А.А., здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ

СПІЛЬНІ ТА ВІДМІННІ РИСИ ТЕРОРИЗМУ ТА ЗАВІДОМО НЕПРАВДИВИХ ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО ЗАГРОЗУ БЕЗПЕЦІ ГРОМАДЯН, ЗНИЩЕННЯ ТА ПОШКОДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ВЛАСНОСТІ

Завідомо неправдиві повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності призводять до деморалізації суспільства, паніки серед населення, розповсюдження страху та невдоволення діяльністю правоохоронних органів держави. Ці злочини ставлять під загрозу громадський порядок, особливої актуальності набуває проблема їх розповсюдження у часи збройних протистоянь з терористичними угрупованнями в нашій країні. Безперечно, в умовах сучасності ці злочини набувають ще більшої суспільної небезпеки та сприяють поширенню негативних настроїв у громадськості. Тому державою встановлені та застосовуються суворі заходи покарання щодо осіб, які вчиняють зазначені порушення.

Науковий інтерес викликає широка розповсюдженість такої злочинності не тільки у зв'язку з тим, що останнім часом збільшується кількість цих злочинів, але й тому, що у зв'язку зі зростанням кількості терористичних діянь завідомо неправдиві повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності у науковій та навчальній літературі починають відносити до терористичних злочинів, а у буденному житті нерідко називають «телефонним тероризмом». Крім того, деякі науковці виділяють завідомо неправдиві повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності як один з видів хуліганських

Відносно зв'язку аналізованого злочину з проявами тероризму слід зазначити, що для розуміння сутності тероризму необхідно дослідити сутність поняття «терор». Деякі автори вирізняють терор державний та недержавний. Державний терор пов'язують з особливо репресивною, жорсткою діяльністю державної влади по відношенню до політичних противників як всередині держави, так і за її межами. Тому державний терор може бути внутрішній та зовнішній. Зовнішній терор асоціюється з агресивною чи колоніальною політикою держави, спрямованою на захоплення чужої території, розграбування національних багатств, зневаження прав людини тощо. Внутрішній державний терор в залежності від специфіки може бути судовий чи позасудовий. Судовий терор проявляється, головним чином, у кримінальному переслідуванні політичних противників. Позасудовий державний терор, як правило, військового характеру, має місце при пригніченні будь-якої збройної опозиції чи народних хвилювань [1, с. 55-58].

Тероризм у вузькому (власному) сенсі - це загальнебезпечені діяння або погрози такими, спрямовані на залякування населення, з метою спонукання держави, міжнародної організації, фізичної чи юридичної особи чи групи осіб до вчинення або відмови від вчинення якихось дій [2, с. 17].

На наш погляд, завідомо неправдиві повідомлення про загрозу безпеці громадян мають схожість скоріше з хуліганськими, ніж з терористичними злочинами. Взагалі, завідомо неправдиві повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності та зокрема погрози актами тероризму не відповідають ознакам терористичних злочинів, які встановлені в науковій літературі. Згідно з науковими джерелами, тероризм перш за все повинен породжувати реальну небезпеку. У випадку ж неправдивого повідомлення, перш за все, з'являється реальна загроза громадському порядку, а громадська безпека при цьому не зазнає змін.

Як правило, завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності має такі ознаки:

1) містить вигадані відомості про вчинення загальнонебезпечних злочинів (про збройний напад, про закладену в тому або іншому приміщенні вибухівку, про підготовлений підпал тощо) або про стихійне чи інше загальне лихо (землетрус, викид радіоактивних речовин, дуже небезпечну епідемію тощо);

2) відрізняється правдоподібністю і може сприйматися тими, кому воно адресоване, як реальна загроза їхньої безпеці;

3) про відсутність загрози безпеці насправді заявнику заздалегідь відомо [3, с. 179-181].

Підсумовуючи, слід зазначити, що завідомо неправдиві повідомлення про загрозу безпеці громадян не відповідають встановленим ознакам терористичних діянь. Тероризм насамперед повинен породжувати реальну небезпеку, а у випадку неправдивого повідомлення з'являється реальна загроза громадському порядку, а громадська безпека при цьому не зазнає змін. Крім того, кваліфікація дій при завідомо неправдивих повідомленнях про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності має особливості та нерідко викликає певні труднощі. Для того, щоб правильно встановити відповідальність за вчинення цього злочину, необхідне ретельне вивчення усіх обставин його вчинення, а також наслідків, до яких це призвело.

Список використаних джерел

1. Емельянов В.П. Терроризм - как явление и как состав преступления. - Харьков: Право, 1999. - 272 с.

2. Емельянов В.П. Уголовно-правовое противодействие терроризму: монография / В.П. Емельянов, М.Н. Иманлы, И.Н. Рыжов. - Харьков: Право, 2014. - 88 с.

3. Лога В.М. Способи завідомо неправдивого повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності / В.М. Лога // Юридична наука. - №3. - 2011. - С. 179-184.